

Van techniek heeft deze kranige oude dame geen kaas gegeven, van het omgaan met mensen des te meer. Reeds een halve eeuw zet Marcelle De Cleene zich in voor de Kerk in Ghana, maar ook ruimer gaat de uitwisseling van de culturele rijkdom tussen Noord en Zuid en omgekeerd haar aan het hart. Ter bevordering van de ontwikkeling van de mens, de universele broederlijkheid en het Rijk Gods.

Ilse Van Halst

‘Uitwisseling brengt volkeren samen’

OMRINGD door foto's van bisschoppen en priesters uit Afrika en Azië, vormt Marcelle De Cleene (78) een levende schakel tussen verschillende culturen. Dat ons gesprek af en toe onderbroken wordt door een telefoon uit Ghana of India, versterkt slechts die indruk. „Ik heb blijkbaar talent om mensen samen te brengen. Dat is wat ik mijn hele leven heb gedaan”, zegt ze bescheiden.

– Was u van kindsbeen af doordrongen van het missionaire vuur?

Ik groeide op tussen de missionarissen. Mijn ouderlijke huis in Sint-Niklaas werd 't Patershofke genoemd, omdat mijn ouders er voortdurend missionarissen op vakantie in ons land onthaalden. Mijn ouders waren erg gelovig, hadden een diep missionaire geest. Die missiegeest kreeg ik als het ware met de moedermelk binnen. Ik droomde ervan missiologie en culturele antropologie te studeren, alleen bestond die opleiding toen nog niet. Het Instituut voor Afrikanistiek werd pas opgericht toen ik in mijn laatste jaar rechten zat. Dan maar beide studies gecombineerd. Ik studeerde af als doctor in de rechten en licentiate in de Afrikaanse etnologie.

Tijdens mijn studies bracht ik net als mijn vader studenten uit China, Vietnam of India mee naar huis, waar mijn moeder hen met open armen onthaalde. Pas later, toen ik al was afgestudeerd, zouden de eerste Afrikaanse studenten aankomen in ons land.

– Ook in uw beroepsleven was het sociale uw drijfveer.

Na mijn studies toog ik midden de jaren 1950 aan de slag als directrice-interim aan de School voor het Maatschappelijk Werk in Brussel. Door mijn missionaire ingesteldheid liet ik daar een open wind waaien. Ik beperkte me niet tot de sociale problematiek van Vlaanderen, maar breidde mijn lessen uit naar de derde wereld.

Wegens mijn open blik zond senator Maria-Gabriëlle Baers, voorzitter van de school, me geregeld uit om de Internationale

Unie voor Maatschappelijk Werk te vertegenwoordigen die zij samen met mgr. Belpaire, een pionier in sociale actie, had opgericht. Zo belandde ik in Kameroen voor de eerste pan-Afrikaanse vergadering over de opvoeding van het Afrikaanse kind. Kort daarop, in 1958, hielp ik zelf de eerste internationale pan-Afrikaanse samenkomst voor christelijke vrouwen voor West-Afrika in Togo voorbereiden.

– Begon daar uw Ghanese avontuur?

In Togo vroeg de toenmalige bisschop van Noord-Ghana me of ik Peter Dery, een van zijn jonge priesters, die aan het internationaal instituut Lumen Vitae te

Brussel studeerde, wilde opzoeken om te kijken of hij het naar zijn zin had. Hij was er immers moederziel alleen. Dery werd kind aan huis bij ons. Na zijn studies hier keerde hij terug naar zijn land waar hij eerst bisschop, later aartsbisschop en in 2006 kardinaal werd. In maart is hij overleden.

Na hem kwamen nog heel veel priesterstudenten en ook leken uit Ghana naar Lumen Vitae, waar ik een tiental jaar Afrikaanse antropologie doceerde, een cursus die nadien werd overgenomen door Afrikaanse docenten. Ik vorm de overgang tussen onze missionarissen en de lokale experts. Ik ben de schakel tussen twee werelden.

© Anja Galicia

Ik werkte er een jaarprogramma uit voor leken van dertien nationaliteiten die allen reeds een beroepsvorming hadden genoten. Bedoeling was hen een theologische reflectie aan te bieden over het engagement van de leek in deze wereld. Na lessen in Brussel en Manchester, trok ik zes weken met hen naar Ghana om de opleiding in het veld te toetsen. De terugkeer verliep via La Mission de France, waar we samen een evaluatie uitwerkten. Een enorm verrijpende ervaring.

Ik bracht ook mensen samen om in Ghana pastorale projecten, ontwikkelingsprojecten, projecten in de strijd tegen aids en andere te lanceren. Ik zorgde voor uitwisseling van professoren en onthaalde de buitenlandse studenten. (*Enthusiast*) Tijdens de vakantie laadde ik mijn auto vol en reed ik hen rond door ons land. Ik toonde hen hoe wij leven en werken in de stad en op het platteland. Liet hen kennismaken met het sociale leven hier, met de Kerk. Ik nam hen mee naar abdijen. Van contemplatie hadden zij nog nooit gehoord.

– Zo zette u het levenswerk van uw ouders voort?

Onbekend is onbemind. In het onthaal van de buitenlandse studenten zag en zie ik nog steeds, net als mijn ouders, een mogelijkheid tot universele broederlijkheid op basis van ontmoeting en kennis. Dat zet aan tot dialoog, samenwerking en liefde. Het is een werk dat het Rijk Gods doet groeien en tot bloei brengt via wederzijdse kennis, wederzijds respect en samenwerking.

Als antropologe was ik er altijd van overtuigd dat we de cultuur van het Westen, het Oosten en het Zuiden moeten kenbaar maken, samen met deze mensen. De enorme rijkdom van onbekende culturen en de wisselwerking tussen culturen zijn in mijn ogen een verheerlijking van de Schepping. Daarin ontdekken we de grootheid van God. (*Vol vuur*) We zingen in de psalmen wel hoe won-

In de rijkdom van de cultuur die wij niet kennen en de wisselwerking tussen culturen onderling, ontdekken we Gods grootheid

dermooi de mens is, maar het mag niet bij zingen blijven. Het is tegelijk een oproep om de mens – iedere mens – werkelijk te leren kennen in zijn cultuur; zijn eigenheid, zijn huidkleur, zijn verzuchtingen.

– Vandaag, vijftig jaar later, heeft de microbe u nog steeds te pakken?

Ongeneeslijk. Na het Tweede Vaticaans Concilie richtte ik met kardinaal Suenens *Justitia et Pax* in ons land op, maar ik was er slechts enkele maanden actief, omdat vooral de menselijke ontvoogding me boeide.

De opleiding van volwassenden, dat was mijn ding. Hiervoor werd ik tot vijf keer toe door het Vaticaan uitgezonden onder meer naar Senegal en de Ivoorkust. In Mali zette ik me bijvoorbeeld in voor de samenwerking tussen de Kerk en Unesco. Het concilie hechte dan ook veel belang aan de samenwerking van de Kerk met internationale organisaties. In Mali richtte ik sessies in voor paters en zusters, maar ook voor leken om de evolutie in de Kerk te schetsen en haar openheid op de wereld. Al snel ontdekte ik dat de Kerk in Mali kampte met een groot gebrek aan personeel. Gelukkig kon ik zusters uit Opwijk en Gent motiveren om naar ginds te trekken.

Ik was ook actief bij Missio Nationaal, onder meer als verantwoordelijke voor de vorming van Aziatische missionarissen die naar Franssprekend Afrika vertrokken. (*Lacht*) Ik nam inderdaad veel hooi op mijn vork, maar vandaag doe ik het wat rustiger aan, al ontvang ik nog geregeld een bisschop uit Rwanda of India of een buitenlandse oud-student. Vandaag leg ik me meer toe op het bevorderen van uitwisseling van professoren en deskundigen, vooral op kerkelijk vlak. Alles draait om de uitwisseling van wederzijdse rijkdom en kennis op verschillende niveaus om volkeren samen te brengen in een liefdevolle samenwerking, dialoog en broederlijkheid.